

Asia: VN/31874/2025

Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän avoin kuuleminen julkisen talouden vahvistamisesta, kasvupolitiikasta ja velkakestävyydestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Kysymykset 1 ja 2.

On vaikea ottaa tässä vaiheessa tarkkaa kantaa vaadittuun julkisen talouden sopeutukseen, jonka määrittää lähivuosille EU:n finanssipoliittinen säännöstö. Keskuskauppakamari lähtee siitä, että sopeutuksen tulee perustua valtiovarainministeriön tuoreimpaan mahdolliseen tavoitteen laatimishetkellä saatavissa olevaan arvioon, joka toteuttaa EU-sääntöjen vaatimukset. Mahdollisuuksien mukaan tulee myös huomioida suhdannetilanne ajoituksen osalta.

Kokonaissopeutus on valtiovarainministeriön tuoreimpien arvioiden mukaan koko jaksolla 2027–2033 noin 12 miljardia euroa. Sopeutuksen aikaura riippuu siitä, valitaanko tarkastelun ensimmäiseksi tavoitejaksoksi 4 vai 7 vuotta. Lähtökohtaista 4 vuoden sopeutusjaksoa on mahdollista pidentää EU-lainsäädännön puitteissa 7 vuoteen, jos hallitus sitoutuu samalla uskottaviin rakennepoliittisiin toimiin. Silloin ensi vaalikauden lopun tilanne ei muodostu sopeutuksen ajoituksen kannalta yhtä merkittäväksi.

Ottaen huomioon tehtävän haastavuuden, on pidempi 7 vuoden sopeutusjakso todennäköisesti järkevämpi tavoite, koska se mahdollistaa tasaisemman sopeutustahdin, joka on helpompi toteuttaa sekä poliittisesti että suhdanteiden näkökulmasta ilman, että talouskasvulle syntyy merkittäviä kielteisiä vaikutuksia.

Tavoite 12 miljardin euron säästöistä jaksolla on 2027–2033 joka tapauksessa kunnianhimoinen, joten on epätodennäköistä, että sitä nopeammin voitaisiin käytännössä edetä. Tarvittaessa sopeutustoimien ajoitusta on myös tarkistettava jakson sisällä ketterästi suhdanteiden näkökulmasta, jotta leikkaustoimet eivät pahenna myötäsyklisesti mahdollisia heikkoja suhdannejaksoja.

Pidemmän aikavälin tavoitteet ensin 60 prosentin ja myöhemmin 40 prosentin julkisen velan suhteesta bruttokansantuotteeseen ovat sinänsä kannatettavia, mutta käytännössä vähemmän oleellisia. Tärkeintä on kääntää lyhyemmällä aikavälillä velkasuhde laskevalle uralle.

Kysymys 3.

Keskuskauppakamari ei yksilöi tässä kohdassa kattavaa listaa, mutta on selvää, että näin mittavat julkisen talouden sopeutustavoitteet edellyttävät laaja-alaista keinovalikoimaa. Juustohöylän lisäksi on tarkasteltava julkisen talouden suuria menoeriä, kuten työeläkejärjestelmää ja sote-sektoria. Erityisesti työeläkkeet ovat suuresta painoarvostaan huolimatta jääneet toistaiseksi pääosin kaiken sopeutuksen ulkopuolelle.

Verotuksen osalta tulee välttää kokonaisveroasteen nousua, mutta veroihin voidaan tehdä rakenteellisia muutoksia ja paikoin kiristyksiä. Jatkossa liikenteen verotusta on muutettava siten, ettei veropohja sula pois liikenteen sähköistymisen myötä. Lähtökohtaisesti työn verotuksen kiristämistä tulee välttää, mutta esimerkiksi oman asunnon myyntivoittojen verottomuudesta luopuminen asteittain olisi fiskaaliselta merkitykseltään huomattava. Yritystukien karsimista pohdittaessa ei tule unohtaa kansallisia maataloustukia. Julkisten hankintojen osalta voidaan todennäköisesti saavuttaa säästöjä ilman leikkauksia. Tulee esimerkiksi välttää kytkemästä hankintoihin liikaa ylimääräisiä kriteerejä, jotka vähentävät kilpailua.

Työn tarjonnan kannustimien osalta on jo tehty paljon viimeisen kymmenen vuoden aikana. Lisääkin voi tehdä, mutta työn tarjonnan osalta tärkeintä on huolehtia maahanmuuton riittävästä tasosta ja siitä saatavista hyödyistä julkiselle taloudelle. Eräs vaihtoehto tähän on maahanmuuton ns. pisteytysmalli, jota esimerkiksi Keskuskauppakamari on esittänyt.

Kunnianhimoisten sopeutustavoitteiden saavuttaminen tulee edellyttämään myös talouskasvua, joten on tärkeää jatkaa kasvun edellytysten parantamiseen tähtäävää kokonaisvaltaista elinkeinopolitiikkaa. Lyhyen aikavälin sopeutustoimet eivät saa myöskään johtaa talouskasvun

pidemmän aikavälin edellytysten heikkenemiseen. Erityisesti tulee välttää leikkauksia koulutukseen ja tutkimukseen, vaikka kaikkia menoja pitää toki tarkastella kriittisesti niiden kohdentumisen osalta.

Jukka Appelqvist

Pääekonomisti

Keskuskauppakamari

Appelqvist Jukka
Keskuskauppakamari